

АДМИНИСТРАЦИЯ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
«КИЖИНГИНСКИЙ РАЙОН»
КОМИТЕТ ПО СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКЕ
ОТДЕЛ ОБРАЗОВАНИЯ
МБОУ «ЧЕСАНСКАЯ СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА»

671463, Республика Бурятия, Кижингинский район, улус Загустай, ул. Школьная, 14, 8(30141)34426, school_zagustay@govrb.ru

Рекомендована к утверждению

протокол МО №1

от 30 августа 2023 г.

Утверждена приказом

МБОУ «Чесанская СОШ»

№134/6 от 01 сентября 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
ПО УЧЕБНОМУ ПРЕДМЕТУ
«Бурятская литература»

для ОДИННАДЦАТОГО класса (ступени)

на период _____

Автор (составитель): Цыдыпова Соелма Дашиевна

у. Загустай, 2023 г.

I. Тайлбари бэшэг.

Тус хүдэлмэри, буряад хэлэнэй, тэрэниие шэнжэлдэг эрдэм ухаанай хүгжэлтые хараадаа абан, Россин эрдэм хуралсалай түсэбые (учебный план) баримталан, мүнөө үедэ хэрэглэгдэдэг программын үндэһөөр «Буряад хэлэнэй» стандартда тааруулан, 2008 ондо зохёогдоһон буряад хэлэнэй туршалгын программа баримталан Батуева М.В, Балданова М.Р, Цыдыпова Б.Д, СыжитоваТ.Т, гэгшэдэй зохёоһон 11-дахи класста үзэхэ ном хэрэглэжэ, хургуулиин хуралсалай программын түсэбтэй зохилдуулан ажалай программа зохиогдобо.

хурагшадта буряад литература шудалан үзүүлхэдээ, түрэлхи буряад хэлэнэйнгээ баялигтай гүнзэгыгөөр танилсуулха, найнаар хэлүүлдэг, уншуулдаг, бэшүүлдэг болгохоһоо гадна буряад арадайнгаа ажабайдал, түүхэ, заншал үзэжэ байгаа зохиолнууд дээрэ үндэһэлэн, найнаар ойлгуулха, хүмүүжүүлхэ гэнэн зорилгонууд табигдана. Гадна тус программа хурагшадай бээ даан ойлгожо абаха шадабари дээшэлүүлхэ зорилготой. хурагшад хэшээлдээ ойлгожо абанан мэдэсээ гүнзэгырүүлхэ, бэхижүүлхэ, уран зохиолой шүүлбэри хэхэдээ хэрэглэжэ хураха еһотой болоно.

11-дэхи класста буряад литературы курс обзорно темэнүүдые үзэхөөр хараалагдаһан байна. Тиимэһээ хурагшад буряадайнгаа элитэ уран зохиолнуудтай танилсаха аргатай. Программа соо оруулагдаһан зохиолнууд булта хурагшадаар уншагдаха, удаань шүүмжэлэгдэхэ зэргэтэй. Уран зохиолнуудые шүүмжэлхэдээ, хурагшад буряад литературы баялигтай, уран аргуудтай танилсана, зохиолнуудай удха гүнзэгыгөөр ойлгожо абана. Програмада хурагшадай хүмүүжүүлдэ туһатай арадай ажабайдал харуулһан зохиолнуудта онсо анхарал хандуулагдаһан байна.

Тиихэдэ литература шудалан үзэхэдөө, тэрэнэй уран үгын искусство байһаниен мартангүй, хүн зоной ухаан бодолой хүгжэлтэдэ, абари зан хүмуужүүлхэ хэрэгтэ аргагүй ехэ нүлөө үзүүлдэгы, уран зохиолнуудай уран найханай али бүхы талануудые, найруулгын онол арга, онсо шэнжэнүүдые тобойлгон элирүүлжэ үгэхэ гээшэ литературы гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Тиихэдээ түрэл ба бэшэшье арадуудай аман зохиолой, литературы уран найханайнь шанар шэнжэнүүдтэй, мун баһа бэшэшье искусствын, байгааалиин үзэгдэлнүүдтэй жэшэжэ болохоор. Юуб гэхэдэ, мүнөө сагта жэшэлдүүлэн үзэлгын арга литература шэнжэлгын гол метод боложо байнхай. Мүнөө сагта литература заалгын иимэрхүү янзын гол зорилгонууд багшын урда табигдана гээшэ.

Энэ программаар хэшээлнүүдээ үнгэргэхэдөө, шэнэ онол аргуудые хэрэглэн, класс бүлэгүүдээр хубаараад, хүдэлмэри эмхидхэгдэнэ. Бүлэгөөр хүдэлхэдөө үхибүүд олон юумэ мэдэжэ абана. Нэн түрүүн коллектив соо хүдэлнэ, бодомжолжо хурана, һанал бодолоороо хубаалдажа хурана, хэлэһэнээ тодорхойлжо, ойлгуулжа шадаха дадал олоно.

Тус программа госстандартын эрилтээр ба буряад хэлэнэй программа дээрэ үндэһэлэн бэшэгдэнхэй. 11 классай хурагшадай һаһанда, ойлгосо мэдэсэдэ тааруулагдан зохиолнууд шэлэн абтагдажа оруулагдана.

Буряад (түрэлхи) хэлэнэй хуралсалай онсо шэнжэ (общая характеристика учебного предмета)

Түрэлхи литературы программа тематическа принципэй үндэһэн дээрэ байгуулагдаба. Эндэ арадай аман зохиолнууд, буряад литература сооһоо удхын ба байгуулалгын талаар хурагшадай ойлгосо, мэдэсэдэ таарамжатай уран найханай зохиолнууд шэлэгдэн абтажа, тайлбарилан уншахаар, шудалан үзэхөөр хараалагдаба. Эдэ зохиолнууд хадаа түүхын үе сагтай, арад зоной үйлэ хэрэгтэй, түүхэтэй, түрүү хүнүүдэй дүрэтэй сэхэ холбоотой юм.

литературын курс хурагшадые уран зохёол абьяастайгаар уншаха дуратай, тодорхойгоор, тодо зүбөөр уншаха шадабарийнх хүгжэхэ, уншаһан зохёолоо ухаандаа буйлуулан, удхыень зүбөөр элирүүлэн ойлгодог, һонирхдог, болгохоһоо ганда хурагшадай зохёол шудалан, шэнжэлэн үзэхэ эхин дадалнуудые бүридүүлхэ, түрэлхи литература тухайгаа юрэнхы мэдэсэтэй болгохо гэһэн зорилгонуудые табина. Мүн уншажа байһан зохёолойнгоо уран һайханайнх, хэлэнэйнх онсо шэнжые ойлгохо, хурагшадай шадал дүршэлые бүрилдүүлхэ, хүгжөөхэ болоно.

Программа соо шудалан үзэхэ ба уялгата уншаха зохёолнуудһаа гадна хурагшадай заабол сээжэлдэхэ зохёолнуудай список угтэнхэй. Шүлэг гү, али прозаическа зохёолһоо шэлэн абтаһан зарим хэһэгүүдые хурагшадай сээжэлдэхэдэ, тусгаар анхарал хандуулагдаха болоно. Шүлэг сээжэлдүүлжэ хургахын тулада багша бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүдые һайса хэхэ ёһотой. Эндэ хурагшадые нэгэ нэгээрнх шүлэг хэлүүлхэ, мүн бүлэг бүлэгөөр гү, али хоороор уншалга эмхидхэжэ болоно

Класһаа гадуур зохёолнуудые багшын хүтэлбэри дор хурагшад уншахадаа:

1). Зохёол өөрөө (самостоятельно) уншажа хурана; 2) уншаһан зохёолойнгоо удхые хөөрөжэ хурана; 3) зохёолой удха өөрынхээрээ сэгнэжэ, анализлажа туршаха аргатай болоно.

Программын бүридэл.

Программын ёһоор буряад литература тус класста шудалан үзэлгэдэ жэл соо **68 саг**, неделидэ **2 саг** үгтэнэ.

II. Хурагшадай мэдэсэ, шадабариды табигдаха гол эрилтэнүүд.

Предметные компетенции:

- уран зохиолшын зохиол соогоо бэшэһэн уран зураглалые хөөрөжэ;
- уран зохиолшын зураглаһан зурагые ухаан бодолдоо, сэдхэлдээ бии болгожо;
- үзэжэ байһан зохиолой гол шухала үйлэнүүдые (эпизодуудые), үйлэдэгшэ нюурай хэлэһэн үгэ, хэрэг г.м. бусад олон юрын үйлэнүүдһээ илгажа;
- зохиол соохи үйлэнүүдэй болоһон шалтагаание, сагые, тэрэнэй хойшолонгые элирүүлжэ;
- үзэжэ байһан зохиолой геройнууд тухай, тэдэндэ авторай ямараар хандажа байһые хараадаа абан, хурагша бэшэмэл өөрын бодомжолго зохиожо;
- Уран зохёолой сэдэб ойлгожо, уншаһан текстынгээ гол удха хөөрөжэ;
- Текст соохи уран аргуудые оложо;
- Уншаһан зохёолойнгоо жанр элирүүлжэ шадаха.

Метапредметные компетенции:

- шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха;
- шүүмжэлэл, шэнжэлэл хэжэ, дутаг дундануудые элирүүлжэ; хэһэн ажалдаа арга боломжонуудые тааруулжа, шалгалта, сэгнэлтэ үгэжэ шадаха; юумые сасуулжа, тааруулжа, шалтаг хойшолоной холбоо байгуулжа, бодолоо удаа дараалуулан нубарюулжа шадаха;
- монологическа хэлэлгэ һайнаар хэрэглэжэ, өөрынгөө һанамжа ойлгосотойгоор хэлэжэ, тэрэнээ ойлгуулжа, баримталжа, хамгаалжа шадаха.

Личностные компетенции:

- буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо;
- түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;
- хэлэнэй баялигые өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха.

Коммуникативные УУД:

- бэе бээ шагнажа, дуулажа шадаха; хэлэнэй аргуудые хэлэлгэдээ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха;
- бэшэг дээрэ, аман хэлэлгээрээ хэрэгтэй мэдээсэл дамжуулжа шадаха;
- асуулта хэжэ, хүнэй һанал бодол ба өөрынгөө һанамжа хэлэжэ шадаха;
- хэжэ байһан юумэнэйнгээ зорилгонуудые, хамта дүүргэхэ ажалайнгаа түсэбүүдые, яжа тэрэнээ дүүргэхые элирхэйлжэ шадаха;
- олоһон мэдээсээрээ нүгөөдэтээ хубаалдажа, үрэ дүнтэй бодол абаха;

– бэе бээе хүндэлжэ, нүгөөдэдөө анхаралтайгаар хандаха.

Регулятивные УУД:

- олоон мэдэсээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха;
- түсэблэлгэ, удаа дараалуулан хоорондын зорилгонуудые табижа, ямар дүндэ ерэхээ уридшалан мэдэхэ;
- сэгнэлтэ хэхэдээ, юу ойлгоноо, үшөө юу ойлгожо абахабиб, хэр зэргэ шанартайгаар ойлгообиб гэжэ, хэнэн ажалаа сэгнэжэ шадаха;
- эрмэлзэл зориггоо суглуулжа, бэрхэшээлнүүдые дабажа шадаха.

III. Һуралсалай тематическа түсэблэлгэ.

№	Литератураар үзэхэ программын материал	Саг	Теоритическэ Һуралсал	Практическа ажал
1	Оршол	1	1	
2	ХХ зуун жэлэй 1-дэхи хахадай түрэл буряад уран зохёол	3	3	
3	Ч.Ц.Цыдендамбаев «Буряад басаган» туужа	5	4	1
4	Д.О.Батожабайн «Төөригдэһэн хуби заяан»	10	9	1
5	Д.О.Батожабайн “Дойбод сохилго”	2	2	
6	Ц.Ж. Жимбеев “Гал могой жэл”	5	4	1
7	С.Цырендоржиевай “Үүрэй солбоной гоё гээшэнь”	3	3	
8	А.Ангархаевай “Мүнхэ ногоон хасуури”	5	4	1
9	Б.Ябжановай “Нулимса”	2	2	
10	Ц.Дондогойн “Эхэ тухай хоёрдоху поэмэ”	2	2	
11	Л.Тапхаевай “Дүрбэн сэсэг”	2	2	
12	Мүнөө үеын түрэл буряад уран зохёол	1	1	
13	Д.Эрдынеевэй “Үйлын үри”	5	5	
14	А.Лыгденовэй “Морин хуур”	1	1	
15	Ч.Гуруевай “Туһалха хэрэгтэй”	1	1	
16	Д.Дылгыровэй “Сэдьхэлэй гуниг”	1	1	
17	М.Батоинай “Таршаа Намжалай түүхэ”	2	2	
18	М.Батоинай “Юртэмсын гурбан сэсэшүүл”	1	1	
19	Б-М.Пурбуевай “Эрьхэ наран...”	3	3	
20	Г.Раднаевагай “Түрэлгын зоболон”	2	2	
21	А.Ангархаевагай “Би шулуунби”	1	1	
22	Б.Дугаров “Түрэлхидэйм хэлэн, хүлисөөрэй”	1	1	
23	Хэлэлгэ хүгжөөлгэ	4	3	1
24	Класчаа гадуур уншалга	5	5	
25		68	63	5

IV. Программуудай байгуулга ба удха

ХХ зуун жэлэй 1-дэхи хахадай түрэл буряад уран зохёол

Оршол. ХХ зуун жэлэй буряад литературын периодизаци (хүгжэлтын уенуудтэ хубаалга) Россин гүрэнэй ниитэ-политическэ процесснуудтэй холбоон.

Ч.Ц.Цыдендамбаев – поэт, прозаик, оршуулагша. «Буряад басаган». Бэрхэшээлнүүдые дабан гараха хүнэй дүрэнүүдые зураглалга. Хүнэй нэрэ дээрэ үргэн, тэрэнэй сэдьхэлэй байдал харуулһан зохёол. Жаргалмаагай дүрэ; Хулгана хүгшэнэй ябадал шүүмжэлгэ; Жаргалмаагай досоохи байдал; Норбын дүрэ гаргалга; Гэрэлтэ Халзанов – шэнэ үеын хүбүүн, абарагша; Жаргалмаагай саашанхи хуби заяан.

Д.О.Батожабайн уран найханай юртэмсэ. Д.О.Батожабайн намтар ба зохёохы зам тухай мэдээн. (Артист, летчик, уран зурааша, драматург, прозаик, киносценарист). «тооригдэһэн хуби заяан» романай философско проблематика, нэрэнэйн удха,жанрайнь шэнжэ. Трилоги тухай ойлгосо. Трилогийнн байгуулга, гол образуудынь. Буряад литературыын хугжэлтын туухэдэ эзэлдэг нууринь, литературыын узуулһэн нулоон. “Дойбод сохилго”

Ц.Ж.Жимбеевэй “Гал могой жэл” гэһэн романай гол бодол, композици.эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда моридой үүргэ. Дайнай үедэхи ара талын ажабайдал зураглалга.

С. Цырендоржиевай “Үүрэй солбоной гоё гээшэнь”. Дайн ба үхэл үхибүүнэй харасаар.

А.Л.Ангархаев «Мунхэ ногоон хасуури»

Энэ дэлхэйдэ мунхэ юумэн бии юм гу, али угы гу гэһэн асуудал роман дотор шийдхэлгэ. «Нэрэ мунхэ, яһан сагаан» гэһэн оньһон угын удха тайлбарилга. Романай образно системын онсо оорэ янза.

Б.Ябжановой “Нулимса”

Ц.Ц.Доногой «Эхэ тухай хоёрдохи поэмэ» эхэ эсэгийн аша туһа, ури хуугэдэй уургэ тухай философско удхатайгаар домоглолго. Эхын образ байгуулга. Поэмын уран найруулга.

Л.Тапхаевай “Дүрбэн сэсэг”. Үе сагайнгаа үнэн дуушан.

Д.Эрдынеевэй “Үйлын үри”

А.Лыгденовэй “Морин хуур”

М.Ж.Батоин «Таршаа Намжалай туухэ».

М.Батоинай «Юртэмсын гурбан сэсэшуул», илангаяа япон шулэгэй тухэл маяг хэрэглэлгэ.

Муноо уеын буряад уран шулэгэй уран найханай юртэмсэ.

Буряад поэзийн хугжэлтэ. Поэмын шэнэ шэнжэ шанар. Шулэг зохёолнуудай жанрай олон янза. Шулэглэмэл зохёолой формо шэнэдхэлгэ. Зуун зүгэй поэзийн

Г.Ж.Раднаева «Турэлгын зоболон»

Поэмын уянгата ундэһэниинь, шэнэ формо хэрэглэлгэ, лирическэ образынь

V. Программа бэелуулхэ хэрэглэмжэнууд:

а) нурагшадай хэрэглэхэ литература

1. Балданов С.Ж., Махатов В.Б. «Буряад литература» Бэлиг 1996 он.
2. Ц.Б.Цыренова, М.Ш.Батуева «Булагай эхин» Бэлиг 2008 он.
3. Б.Б.Гомбоев «Наадангаа нурая» «Бэлиг» 2009 он
4. О.И.Богомолова, А.А.Дугарова «Мэндэ-э!» «Бэлиг» 2009 он
5. М.Р.Балданова, Б.Д.Цыдыпова, Т.Т.Сыжитова «Буряад литература» Бэлиг 2015 он

б) багшын хэрэглэхэ литература

1. Бадмаева О.Б. «Теория и методика обучения бурятской литературе» Улан-Удэ 2009г.
2. Батажаргалай С. «Заяанаймнай заншал» Улан-Удэ 1999г.
3. Дампилова Х.Д. «Буряад литератураар тестнууд» Улан-Удэ 2001г.
4. Намжилон Л. «Оюун тулхюур»
5. Б.Б.Гомбоев «Наадангаа нурая» «Бэлиг» 2009 он
6. Ц.Б.Цыренова, М.Ш.Батуева «Булагай эхин» «Бэлиг» 2008 он.
7. М.Р.Балданова, Б.Д.Цыдыпова, Т.Т.Сыжитова «Буряад литература» Бэлиг 2015 он

Тематическа тусэблэлгэ.

№	Литератураар үзэхэ программын материалнууд.	саг	Нуралсалай түсэблэгдэһэн дүнгүүд			һара, удэр
1	Оршол	1	Хоорэлдоон.			
2	Б.Барадинай “Ехэ удаган абжаа”	1	Уран уншалга.			
3	Хүн ба тэрэнэй үе саг	1	хоорэлдоон Уран уншалгада бэлэдхэл. Персонажнуудай абари зан. Зохёолой гол удха. Сээжэ уншалга. Эсэгэ хубуун хоерой хоорондохи зүрилдөөнэй эхин, эбгүй ябадал. Цыдендамбаевай тобшо намтар, зохёохы зам, мэдэсэ шалгаха. Уншалга. Хоорэлдоон. Асуудалнуудта харюу.	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернедэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха; Р: олоһон мэдээсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха; хэлэнэй органуудые хэлэлгэдээ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха;	буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо; түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигыг өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо; түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигыг өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр	
4	“Улаалзай” “Буряад басаганда” шүлэг	1				
5	Ч.Цыдендамбаевай “Буряад басаган”.	1				
6	“Буряад басаган” туужын гол удха	1				
7	Гэрэлтэ Норбо хоёр	1				
8	Жаргалма Хулгана хүгшэнэй дүрэнүүд	1				
9	Хэлэлгэ хүгжөөлгэ . Туужа соо эхэнэрэй хуби заяан	1				
10	Д.Батожабайн “Төөригдэһэн хуби заяан”	1				
11	Зохёолой гол удха	1				
12	Далай ламын шагнал	1				
13	Зохёолой удха, байгуулга, гол образууд.	1				
14	Сюжедэй һонирхолтой ушарнууд.	1				
15	Трилоги дотор түүхэтэ ушарнууд	1				
16	Жаргалаа бэдэрһэн Аламжа.	1				
17	Д.Батожабайн романай удха шанар болон үүргэ	1				
18	Хэлэлгэ хүгжөөлгэ. “Жаргал гээшэ юун гээшэб?”	1				
19	2-дохи четверть Хэлэлгэ хүгжөөлгэ. Бэшэмэл	1				

	хүдэлмэри				хэлэжэ шадаха	
20	Д.Батожабайн “Дойбод сохилго”	1	Уран зохёолшоной зохёохы замай онсо тухай тобшо хөөрэлдөөн. Зарим хэһэгүүдые нноур нноураар уншаха. Геройнуудта характеристикэ угэхэ.	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха; Р: олоһон мэдээсэлһээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха; К: бэе бэе шагнажа, дуулажа шадаха; хэлэнэй аргуудые хэлэлгэдээ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха;	буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо; түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигы өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодож байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха	
21	“Дойбод сохилго”	1				
22	Ц-Ж.Жимбеевэй “Гал могой жэл”	1				
23	Романай удха, онсо байгуулга	1				
24	Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда моридой үүргэ	1				
25	Дайнай үедэхи ара талын ажабайдал	1				
26	Хэлэлгэ хүгжөөлгэ. Бэшэмэл хүдэлмэри	1				
27	С. Цырендоржиев “Үүрэй солбоной гоё гээшэнь”	1	Хоорэлдоон. Олоһон мэдэсэнуудые, шадабаринуудые дабтаха	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха; Р: олоһон мэдээсэлһээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха; К: бэе бэе шагнажа, дуулажа шадаха; хэлэнэй аргуудые хэлэлгэдээ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха;	буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо; түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигы өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодож байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха	
28	Туужын онсо шэнжэнүүд, проблематика	1				
29	Дайн ба үхэл үхибүүнэй харасаар	1				
30	Хэлэлгэ хүгжөөлгэ.	1				
31	А.Ангархаев “Мүнхэ ногоон хасуури”	1				
32	“Мүнхэ ногоон хасуури”	1	Геройнуудта характеристикэ угэхэ.	П: шухала хэрэгтэй	буряад хэлээ буряад	

33	“Мүнхэ ногоон хасуури”	1		мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр	арадай үндэһэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо;
34	Романай гол дүрэнүүд	1		мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха;	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;
35	3-дахи четверть Түби дэлхэй дээрэ мүнхэ юумэн бии гээшэ гү?	1		Р: олоһон мэдээсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха;	хэлэнэй баялигыг өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодож байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха
36	Б.Ябжановай “Нулимса”	1		К: бэе бэе шагнажа, дуулажа шадаха; хэлэнэй аргуудые хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха;	
37	“Нулимса” гэхэн хөөрөөнэй гол удха.	1			
38	Класһаа гадуур уншалга. Ябжановай “Бар хүсэтэнэй хурим”	1			
39	Класһаа гадуур уншалга. Ябжановай зохёолнууд соо хүн ба байгаали хоёрой холбоо	1		П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хүсөөр	буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо;
40	Ц.Дондогойн “Эхэ тухай хоёрдохи поэмэ”	1		мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха;	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;
41	Зохёол соо дурдагдаһан “Буряад Монголой үнэнэй “үүргэ	1	Уран зохёолшоной зохёохы замай онсо тухай тобшо хоорэлдоон. Уншаһанаа ойлгоод, хөөрөжэ шадаха.	Р: олоһон мэдээсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха;	хэлэнэй баялигыг өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодож байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха
42	Л.Тапхасвай “Дүрбэн сэсэг” шүлэг	1	Уран зохёолшоной зохёохы замай онсо тухай тобшо хоорэлдоон.	К: бэе бэе шагнажа, дуулажа шадаха; хэлэнэй аргуудые хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха;	буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн-
43	Шүлэгэй уран найханай юртэмсэ	1	Зарим хэһэгуудые нюур нюураар	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон	

			уншаха. Геройнуудта характеристикэ угэхэ.	интернедэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха;	болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо;	
44	Хэлэлгэ хүгжөөлгэ. Бато Базароной ба Лопсон Тапхаевай шүлэүүдые сасуулга	1	Уран зохёолшоной зохёохы замай онсо тухай тобшо хөөрэлдөөн. Зарим хэһэгуудые нюур нюураар уншаха. Геройнуудта характеристикэ угэхэ.	Р: олоһон мэдээсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха;	түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ;	
45	Классһаа гадуур уншалга. Л.Тапхаевай “Угай түүхэ” поэмэ	1	Эрдынеевэй тобшо намтар, зохёохы зам дабтаха. Зарим хэһэгуудые нюур нюураар уншаха. Геройнуудта характеристикэ угэхэ.	К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха; хэлэнэй аргуудые хэлэлгэдээ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха;	хэлэнэй баялигыг өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха	
46	Мүнөө үеын түрэл буряад уран зохёолой онсо шэнжэ	1	Уран зохёолшодой тобшо намтар, зохёохы зам, мэдэсэ шалгаха. Хуряангы биографическа мэдээн. Уншалга. Хөөрэлдөөн. Асуудалда харюу бэлдэлгэ.			
47	Д.Эрдынеевэй “Үйлын үри” роман	1				
48	Романай уран хайханай юртэмсэ	1				
49	Үйлы н үрийн хойшолоон. Байгаалида харшаар хэгдэһэн нүгэлэй хойшолоон	1				
50	“Буряад сэдхэлтэй “ ябалга. Буян, нүгэлэй хойшолоон	1				
51	Классһаа гадуур уншалга. Д.Доржиевагай “Газарай хүрьһэн” поэмэ	1	Уран зохёолшодой тобшо намтар, зохёохы зам, мэдэсэ шалгаха. Хуряангы биографическа мэдээн. Уншалга. Хөөрэлдөөн. Асуудалда харюу бэлдэлгэ.			
52	А.Лыгденовэй “Морин хуур” хөөрөөн	1				
53	Классһаа гадуур уншалга. А.Лыгденов “Үншэн” хөөрөөн	1				
54	Ч.Гуруев “Туһалха хэрэгтэй” хөөрөөн	1				
55	4-дэхи четверть Д.Дылгыровэй “Сэдхэлэй гуниг” хөөрөөн	1				
56	М. Батоинай “Таршаа Намжалай түүхэ” пьесын уран аргууд	1	Уран уншалга			
57	“Таршаа Намжалай түүхэ”	1				
58	Хэлэлгэ хүгжөөлгэ. Солбон Ринчиновэй “Жэргэмэл” гэжэ зурагаар зохёолго	1	хөөрэлдөөн	П: шухала хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые бэдэржэ, компьютер болон	буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн-	

59	М.Батоинай “Юртэмсын гурбан сээшүүл”	1	Уран зохёолшоной зохёохы замай онсо тухай тобшо хөөрэлдөөн.	интернедэй хүсөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха; Р: олоһон мэдээсэһээн уламжалан, үшөө мэдэхэгүй юумэн тушаагаа зорилго табиха; К: бэе бэеэ шагнажа, дуулажа шадаха; хэлэнэй аргуудые хэлэлгэдээ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха;	болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо; түрэл хэлэндээ дуратайгаар, хүндэтэйгөөр хүмүүжэхэ; хэлэнэй баялигыг өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодожо байһан бодолоо тэрэнэй хүсөөр хэлэжэ шадаха	
60	Б-М.Пурбуевай “Эрьехэ наран...”	1	Зарим хэһэгуудые нюур нюураар уншаха. Геройнуудта характеристикэ үгэхэ.			
61	Драмын жанрууд	1	Хөөрэлдөөн.			
62	Буряд комедиографиин хүгжэлтэ	1	Зарим хэһэгуудые нюур нюураар уншаха. Геройнуудта характеристикэ үгэхэ.			
63	Г.Раднаевагай “Түрэлгын зоболон”	1	Г.Раднаевагай тобшо намтар, зохёохы зам дабтаха. Хөөрэлдөөн.			
64	Эхэнэр хүнэй сэдхэлэй бодолнууд	1				
65	А.Ангархаевай “Би шулуунби” шүлэг	1	Уран зохёолшоной зохёохы замай онсо тухай тобшо хөөрэлдөөн.			
66	Классһаа гадуур уншалга	1				
67	Б.Дугаров “Түрэлхидэйм хэлэн, хүлисөөрэй”	1				
68	Хэлэлгэ хүгжөөлгэ	1				